

**ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
СЬОГОДЕННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ
УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ**

**НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

27 жовтня 2023 року

м. Тернопіль

УДК (082): 37.035:172.15
Ц 62

Ц 62 Ціннісні орієнтири сучасної освіти в умовах сьогодення крізь призму Української Хартії вільної людини (м. Тернопіль, Україна, 27 жовтня 2023 року). Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, С. В. Костюк, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль: ТОКІППО, 2023. 276 с.

У збірнику публікуються наукові статті, тези доповідей та інші матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Ціннісні орієнтири сучасної освіти в умовах сьогодення крізь призму Української Хартії вільної людини», проведеної на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 27 жовтня 2023 р.

Усі матеріали збірника подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших даних несуть автори.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 8 від 27 жовтня 2023 р.)*

УДК (082): 37.035:172.15

©Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2023

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

НАУКОВИЙ, МЕТОДИЧНИЙ, ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗБІРНИК

**НАУКОВІ СТАТТІ, ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ
УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ**

27 жовтня 2023 року

Вітенко І. М., Кучер Л. А., Миколів З. П. Національно-патріотичне виховання через призму реалізації інноваційного освітнього експерименту регіонального рівня на тему «Еко-школа».....	с. 80
Городецька О. В. Формування національної ідентичності особистості в сучасних умовах.....	с. 88
Білоус І. В., Ширяєва Л. М. Збереження та розвиток української національної ідентичності молоді за кордоном. Сучасний стан.....	с. 92
Магера Т. В., Стрийвус Н. Б., Герасимчук Г. І. Збереження української ідентичності дітей та молоді за кордоном як важлива складова національної безпеки та єдності в умовах сьогодення.....	с. 97
Груць Г. М. Духовно-моральне виховання студентів педагогічних спеціальностей.....	с. 105
Свистун О. О. Національно-патріотичне виховання й освіта як могутні фактори побудови самостійної української держави.....	с. 110
Сесик О. О. Синергія класичної педагогіки та інновацій сучасної школи – дієвий засіб формування активного громадянина-патріота.....	с. 115
Єсінова О. О., Семенов М. В. Зміни в системі військової освіти в умовах повномасштабної війни.....	с. 120
Лебедик Л. В., Безручко Т. Р. Роль соціального педагога у формуванні в учнівської молоді професійних ціннісних орієнтацій.....	с. 122
Лебедик Л. В., Вауліна Д. В. Формування толерантності в учнівської молоді в руслі Української Хартії вільної людини.....	с. 127
Єрова Г. В. Розвиток патріотизму учнів на прикладах локальної історії....	с. 131
Чаленко П. В., Чередниченко О. Ю. Окремі аспекти реалізації права на освіту під час воєнного стану.....	с. 135
Лазарук А. Ф. Аксіопсихологічні чинники підготовки майбутніх психологів крізь призму УХВЛ.....	с. 139
Сад А. О., Козир М. В. Інноваційні практики розвитку вищої освіти в Україні.....	с. 144
Стрельников В. Ю. Ціннісні орієнтири неперервної освіти, яка стимулює індивідуальну освітню траєкторію педагога в умовах війни.....	с. 148
Тобонька Н. М., Мешко Г. М. Управління професійним розвитком педагогів у закладі дошкільної освіти як предмет наукового дискурсу.....	с. 151
Брик Ю. Р., Солонинка В. Р. Особливості організації національно-патріотичного виховання учнів у сучасному закладі професійно-технічної освіти.....	с. 155
Бабовал Н. Р., Бабовал Д. С. Тімбілдінг як основа ефективного розвитку колективу.....	с. 160
Кудрич В. П. Підприємницька освіта – засіб виховання молодого покоління на основі цінностей УХВЛ.....	с. 163
Волянчук Б. О. Вони боролись за волю рідного краю (село Острів початку ХХ ст.).....	с. 166
Равлюк Л. Р. Юрій Федькович – збирач перлин народних.....	с. 172

XXXIX Міжнар. наук.-метод. конф., 23–24 січ. 2014 р.: у 2 ч. Полтава : ПУЕТ, 2014. Ч. 1. С. 210–212.

7. Стрельніков В. Ю. Можливості кооперативного навчання для формування й розвитку громадянської культури молоді. *Формування громадянської культури в Новій українській школі: традиційні та інноваційні практики* : збірник матеріалів конф. / за заг. ред. Г. Л. Єфремової, С. М. Луценко, Л. П. Івашини. РВВ СОППО, Суми, 2020. С. 174–179.

8. Стрельніков В. Ю. Партнерство суб'єктів освітнього процесу в технології ситуаційного навчання на засадах Української Хартії вільної людини. *Формування національної ідентичності українця через цінності Української Хартії вільної людини*: науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти, 20-21 жовтня 2022 р. / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, С. В. Костюк, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль: ТОКІППО, 2022. 491 с. С. 413–418.

9. Стрельніков В. Ю. Техніки нейролінгвістичного програмування для створення кооперативних взаємин зі студентами. *Превентивна безпека людини в сучасних умовах* : матеріали Міжвузівського круглого столу, присвяченого Всесвітньому дню охорони праці, 28 квіт. 2017 р. Полтава : ПУЕТ, 2017. С. 26–28.

10. Стрельніков В. Ю. Філософія компетентнісного підходу у неперервній освіті вчителя. *Лише той Учитель, хто живе так, як навчає* : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю, присвяченої Всесвітньому дню філософії, 17 листоп. 2022 р. / уклад.: Л. Литвинюк, М. Чиркова. Полтава : ПАНУ, 2023. 298 с. С. 229–234. URL: <http://pano.pl.ua/nml/elektronni-vydannia-poippo>

11. Стрельніков В. Ю. Філософія проектування випереджувальної післядипломної педагогічної освіти на засадах компетентнісного підходу. *Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти* : зб. наук. статей у 3-х ч. / за заг. ред. О. В. Зосименко, Г. Л. Єфремова. Суми, 2020. Ч. 1. С. 160–167. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16837>

12. Трубавіна І. М. Шляхи формування культури миру і толерантності у дітей в закладах загальної середньої освіти в умовах військового конфлікту в Україні. *Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті* : міжнар. кол. монографія / Всесвіт. наук. ноосферно-онтолог. тов-во, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Асоц. рос. вчених штату Масачусетс та ін.; за заг. ред. В. П. Бабича, Л. С. Рибалко. Харків : ВННОТ, 2019. С. 352–355.

13. Lesya Lebedyk, Viktor Strelnikov. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / Eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhypova. Varna: Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157. DOI: <https://doi.org/10.54055/mbmj2917>

УДК 378.091.12(075.8)

Тобонька Надія Михайлівна,
здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 073
Менеджмент Тернопільського
національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль;

Мешко Галина Михайлівна,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та
менеджменту освіти Тернопільського
національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

Професійний розвиток педагогічного працівника – це свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня своєї професійної компетентності та розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності та власної програми розвитку.

У психології праці «професійний розвиток педагога» потрактовано як активне, якісне перетворення педагогом свого внутрішнього світу, внутрішня детермінація його активності, яка приводить до принципово нового способу професійної життєдіяльності. Професійний розвиток супроводжує зростання, становлення, інтеграцію і реалізацію особистісних якостей педагога у професійній діяльності та активне якісне перетворення ним свого внутрішнього світу, що сприяє творчій реалізації у професії [3]. А. Глетсорт стверджує, що «розвиток особистості педагога у професійному контексті здійснюється на основі накопичення досвіду та систематичного аналізу власної педагогічної діяльності» [6, с. 41].

Професійний розвиток означає ріст, становлення, позитив, інтеграцію у професійній праці особистісних якостей і здібностей, професійних знань та вмінь, проте головне – це активне якісне перетворення особистістю свого внутрішнього світу, що призводить до принципово нової його побудови і способу життєдіяльності – творчої самореалізації у професії. Основною психологічною передумовою і формою реалізації професійного розвитку особистості є її професійна соціалізація [2].

На думку В. Хрипун [4], професійний розвиток педагогічних працівників закладів дошкільної освіти – це свідомий, цілеспрямований процес набуття

професійної компетентності та розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності та власної мотиваційної спрямованості.

У контексті нашого дослідження важливими є запропоновані Л. Пуховською [3] характеристики феномена професійного розвитку педагогів, зокрема закладів дошкільної освіти, у світовому педагогічному просторі: професійний розвиток педагогів реалізується у процесі співробітництва, найбільш ефективно – у взаємодії педагогів, адміністрації, батьків та інших членів громади; професійний розвиток здійснюється на основі різних форм і способів організації. Тому професійний розвиток педагогів – це постійний процес оптимального вибору та поєднання різних форм, методів, технологій, які є найбільш оптимальними в конкретній ситуації і в конкретному місці [3].

Зазначене загалом реалізується в координатах «управління професійним розвитком педагогічних працівників», що розуміється нами як послідовні, взаємопов'язані дії, які забезпечують цілеспрямований і систематичний вплив на педагогічних працівників за допомогою фахового навчання для підвищення рівня професійних компетентностей згідно із сучасними вимогами та ефективно використання їхнього особистісно-професійного потенціалу з урахуванням чинників зацікавленості в результативній діяльності. Управління професійним розвитком педагогічних працівників – циклічний безперервний процес, що полягає в послідовному виконанні його циклів: «мета-дія-результат-нова мета» [5].

Для забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників закладів дошкільної освіти важливо враховувати такі аспекти, як:

1. Педагог закладу дошкільної освіти має бути рушійною силою власного навчання, створення можливостей визначати індивідуальну траєкторію професійного зростання або впливати на зміст свого професійного навчання.

2. Важливо забезпечити педагогів інструментами, які відповідають їхнім конкретним освітнім потребам. Заклади дошкільної освіти – специфічний, навіть диференційований напрямок освітньої діяльності.

3. Актуальним для сприяння розвитку співпраці між педагогами є забезпечення професійного навчання, розробленого із залученням до співпраці інших колег-фахівців. Співпраця є потужним рушієм та ресурсом особистої стійкості педагогів, сприяє розвитку творчого мислення в професії, а також покращує умови праці [2].

Наслідком ефективного управління професійним розвитком є підвищення рівня професійної компетентності педагога як результату творчої професійної діяльності та інтегрований показник особистісно-діяльнісної сутності педагога. Професійна компетентність виражає єдність теоретичної та практичної готовності педагога здійснювати педагогічну діяльність і характеризує його професіоналізм.

У процесі професійного розвитку педагогів закладів дошкільної освіти важливими є використання інструментів для діагностики рівня їх професійної компетентності. Для визначення рівня професійної компетентності нами використана діагностична анкета «Вихователь очима своїх колег» [1, с. 139]. Анкета складається із 13 тверджень, щодо кожного з яких потрібно зробити вибір у відповідно до запропонованих варіантів відповіді. У дослідженні взяли участь 25 педагогів закладів дошкільної освіти м. Тернопіль, які співпрацюють між собою. Результати проведеного дослідження свідчать, що 12% досліджуваних володіють високим рівнем професійної компетентності, 67% – достатнім, 21% – середнім. Це підтверджує необхідність цілеспрямованого управління професійним розвитком педагогів у закладі дошкільної освіти.

Отже, професійний розвиток педагогів закладів дошкільної освіти є свідомим процесом, який реалізовується у процесі конструктивної взаємодії педагогів, а також грамотним, систематичним впливом на педагогічних працівників за допомогою фахового навчання, спонукання до саморозвитку. Тому потребує розроблення програми управління професійним розвитком педагогів у закладі дошкільної освіти, головна мета якої полягає у сприянні найбільш повній реалізації особистісного та професійного потенціалу педагогів. Важливим завданням також є створення акмеологічно-розвивального

середовища у закладі дошкільної освіти як засобу управління професійним розвитком педагогів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Освіта Тернополя. *Аналітичні інструменти оцінювання освітньої діяльності: освітянський альманах* / упор. Г. І. Литвинюк, Л. О. Гапон, І. О. Січкарик. Тернопіль: «Підручники і посібники», 2019. 224 с.

2. Професійна компетентність педагогічних працівників ЗДО. URL: <https://kkdnz231.dnepredu.com/uk/site/profesiina-kompetentnist-.html> (дата звернення: 16.10.2023).

3. Пуховська Л. Проектна діяльність майбутніх фахівців в умовах стрімких змін: актуальність, основні поняття і визначення. *Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи*: зб. матеріалів ІУ Міжнар. наук.- прак. конф., 7 квітня 2020 р. Київ : Університет ДФС України, 2020. С. 107–109.

4. Хрипун В. І. Професійний саморозвиток педагогічного працівника дошкільного навчального закладу у схемах і таблицях / для педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів. Черкаси : ЧОПОПП, 2012. 25 с. URL: <http://ipro.com.ua/library/attachments/article/.pdf>

5. Шанскова Т. І. Професійний розвиток педагогічних працівників закладів дошкільної освіти у процесі методичної роботи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищих і загальноосвітніх школах*. Запоріжжя, 2020. Вип. 70. Т. 4. С. 45–50.

6. Glatthorn, A. Teacher development International encyclopedia of teaching and teacher education ; ed. L. Anderson. London : Pergamon Press, 1995. P. 41–45.

Брик Юлія Ростиславівна,

викладач-методист, викладач біології ДПТНЗ «Тернопільське вище професійне училище сфери послуг та туризму», м. Тернопіль;

Солонинка Вікторія Романівна,

викладач історії ДПТНЗ «Тернопільське вище професійне училище сфери послуг та туризму», м. Тернопіль

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Україна сьогодні проходить фазу глибинного історичного перетворення, і в цьому процесі перетворюється кожен із нас, перетворюється цілий світ, що є свідченням потужного патріотичного потенціалу українського народу. Сьогоднішній виховний процес здійснюється в реальному часі – у героїчний період сучасної історії України, яскравого сплеску патріотичної свідомості й масового героїзму українського народу, який обстоює не лише свою свободу й

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ

Збірник наукових статей, тез доповідей та інших матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Тернопіль, 27 жовтня 2023 року

*Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Козут,
Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, С. В. Костюк, Н. Б. Стрийвус,
Г. І. Герасимчук.*

Видавець – ТОКІППО

Адреса для кореспонденції: 46027, м. Тернопіль, вул. Громницького, 1

Електронна пошта: admin@ippro.edu.te.ua

Веб-сторінка: <http://ippro.edu.te.ua>

Тел.: (0352) 43-57-83

Підписано до друку 17.11.2023 р. Здано до друку 20.11.2023 р.

Формат 60 на 84\16. Папір офсетний.

46027, м. Тернопіль, вул. Громницького, 1.